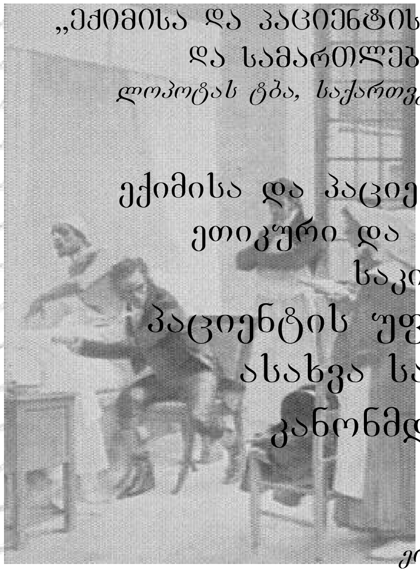

„ექიმისა და პაციენტის ურთიერთობის ეთიკური და სამართლებრივი საკითხები“

ლოპოტას ტბა, საქართველო, 2011 წლის 17 აპრილი

ექიმისა და პაციენტის ურთიერთობის ეთიკური და სამართლებრივი საკითხები: პაციენტის უფლებები და მათი ასახვა საქართველოს კანონმდებლობაში

გივი ჯავაშვილი

საქართველოს ბიოეთიკის ეროვნული საბჭოს თავმჯდომარე

კონვენცია ადამიანის უფლებებისა და ბიომედიცინის შესახებ

საქართველოს კანონი საექიმო საქმიანობის შესახებ

საქართველოს კონსტიტუცია

საქართველოს კანონი პაციენტის უფლებების შესახებ

საქართველოს კანონები შიდსის, წამლისა და ფარმაცევტული საქმიანობის, ფსიქიატრიის, ადამიანის ორგანოთა გადანერგვის შესახებ. . .

ძირითადი პრინციპები

- ავტონომია
- მაქსიმალური სარგებლობა
- არ ავნო
- სამართლიანობა

---

r a a r is pacient is u f l ebebi?

სოციალური უფლებები

ინდივიდუალური უფლებები

`adamianis uflebaTa sayovelTao deklaracia~

(gaeros generaluri asamblea, 1948 weli)

„ყველა ადამიანს აქვს უფლება ცხოვრების ისეთ დონეზე, რომელიც ადეკვატური იქნება მისი და მისი ოჯახის ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობისათვის, საკვების, ტანსაცმლის, საცხოვრებელი ადგილის, სამედიცინო დახმარების და აუცილებელი სოციალური სამსახურების ჩათვლით“

socialuri uflebebi

samedicino momsaxurebis xelmisawvdomoba

- samedicino momsaxurebis finansuri xelmisawvdomoba
- samedicino momsaxurebis xelmisawvdomoba momsaxurebis saxeebis mixedviT
- samedicino momsaxurebis xelmisawvdomoba geografiuli (teritoriuli) TvalsazrisiT
- samedicino momsaxurebis xelmisawvdomoba raime niSniT diskriminaciis gareSe (asaki, sqesi, eTnikuri warmomavloba, rasa da a.S.)

samedicino momsaxurebis xarisxi

gaeros `ekonomikuri da kulturuli uflebebis Sesaxeb saerTaSoriso xelSekruleba~

ყველა წევრი ქვეყანა ვალდებულია მაქსიმალურად უზრუნველყოს ხელშეკრულებაში გაცხადებული მოქალაქეთა უფლებები არსებული რესურსების გათვალისწინებით (მუხლი 2(1)).

muxli 5

„საქართველოს თითოეულ მოქალაქეს უფლება აქვს სამედიცინო მომსახურების ყველა გამწევისაგან მიიღოს ქვეყანაში აღიარებული და დანერგილი პროფესიული და სამომსახურეო სტანდარტების შესაბამისი სამედიცინო მომსახურება.“

mux l i 11

„სამედიცინო მომსახურების თანაბარი ხელმისაწვდომობა ხორციელდება სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამების საშუალებით.“

mux l i 12

„1. სახელმწიფო იცავს პაციენტის უფლებას სამედიცინო მომსახურებაზე, რომლის გადაუდებელად განხორციელების გარეშე გარდაუვალია პაციენტის სიკვდილი, დაინვალიდება ან ჯანმრთელობის მდგომარეობის მნიშვნელოვანი გაუარესება.

2. თუ პაციენტი გადაუდებლად საჭიროებს სამედიცინო მომსახურებას, რომლის გარეშე გარდაუვალია პაციენტის სიკვდილი, დაინვალიდება ან ჯანმრთელობის მდგომარეობის მნიშვნელოვანი გაუარესება, ხოლო სამედიცინო მომსახურების გამწევს არა აქვს შესაძლებლობა აღმოუჩინოს პაციენტს ასეთი მომსახურება, იგი ვალდებულია მიაწოდოს პაციენტს, მის ნათესავს ან კანონიერ წარმომადგენელს სრული ინფორმაცია, თუ სად შეიძლება გადაუდებელი სამედიცინო მომსახურების მიღება.“

mux l i 13

1. სახელმწიფო უზრუნველყოფს იშვიათი დაავადების მქონე პაციენტებს ქვეყანაში აღიარებული და დანერგილი პროფესიული და სამომსახურეო სტანდარტების შესაბამისი სამედიცინო მომსახურებით.

2. იშვიათი დაავადებების ჩამონათვალს განსაზღვრავს საქართველოს ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო.

mux l i 14

სამედიცინო მომსახურებისათვის საჭირო ადამიანთა, ტექნიკური, ფინანსური ან/და სხვა რესურსების დეფიციტის შემთხვევაში პოტენციური პაციენტის შერჩევა ხდება მხოლოდ სამედიცინო კრიტერიუმებით, სხვა ფაქტორების გაუთვალისწინებლად.

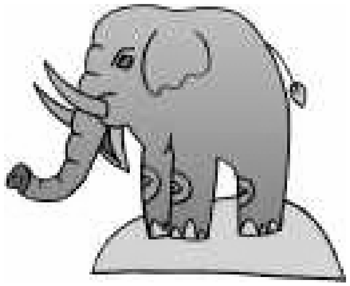

?

სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობა უზრუნველყოფილი უნდა იყოს

- სახელმწიფო სამეიდიცინო პროგრამებით;
- რომელთა შემუშავება ხდება შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროში და რომლებიც მტკიცდება საქართველოს კანონით ბიუჯეტის შესახებ;
- რომლებიც ფინანსდება ბიუჯეტიდან კერძო სადაზღვევო კომპანიების მეშვეობით;
- რომელთა ფარგლებში სამედიცინო მომსახურებას მოსახლეობას უწევს კონკრეტული სამედიცინო დაწესებულებები, რომლებსაც . . .
- გაფორმებული აქვთ ხელშეკრულება კერძო სადაზღვევო კომპანიებთან.

არავის ეხსომებოდა კეთილი სამარიტელი მას, რომ მხოლოდ კეთილი სურვილები ჰქონოდა. მას, გარდა ამისა, ფულიც ჰქონდა.

margaret tetCeri

„პაციენტის ინდივიდუალური უფლებები“

მუხლი 1.

ყველა ადამიანი დაბადებით თავისუფალია და თანაბარი ღირსებისა და უფლებების მქონეა

ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია (1948)

„პაციენტის ინდივიდუალური უფლებები“

„ინფორმაციის მიღების უფლება“

individualuri uflebebi

- ✓ informaciis miRebis ufleba
- ✓ informirebuli Tanxmoba
- ✓ konfidencialuroba
- ✓ piradi cxovrebis xelSeuxebloba
- ✓ meoreazris moZiebis ufleba
- ✓ samedicino personalisa da samedicino dawesebulebis arCevis ufleba

muxli 18

1. პაციენტს უფლება აქვს სამედიცინო მომსახურების გამწევისაგან მიიღოს სრული, ობიექტური, დროული და გასაგები ინფორმაცია:

ა) სამედიცინო მომსახურების არსებული რესურსებისა და მათი მიღების სახეების, საფასურისა და ანაზღაურების ფორმების შესახებ;

ბ) საქართველოს კანონმდებლობითა და სამედიცინო დაწესებულებების შინაგანაწესით განსაზღვრული პაციენტის უფლებებისა და მოვალეობების შესახებ;

გ) განზრახული პროფილაქტიკური, დიაგნოსტიკური, სამკურნალო და სარეაბილიტაციო მომსახურების, მათი თანმხლები რისკისა და შესაძლო ეფექტიანობის შესახებ;

დ) სამედიცინო გამოკვლევების შედეგების შესახებ;

ე) განზრახული სამედიცინო მომსახურების სხვა, ალტერნატიული ვარიანტების, მათი თანმხლები რისკისა და შესაძლო ეფექტიანობის შესახებ;

ვ) განზრახულ სამედიცინო მომსახურებაზე განცხადებული უარის მოსალოდნელი შედეგების შესახებ;

ზ) დიაგნოზისა და სავარაუდო პროგნოზის, აგრეთვე მკურნალობის შესახებ;

თ) სამედიცინო მომსახურების გამწევის ვინაობისა და პროფესიული გამოცდილების შესახებ;

mux l i 18

2. პაციენტს შეიძლება არ მიეწოდოს ინფორმაცია მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ან ამ ინფორმაცის მოცულობა შეიზღუდოს, თუ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ სრული ინფორმაციის მიღება პაციენტის ჯანმრთელობას სერიოზულ ზიანს მიაყენებს. პაციენტს მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ სრული ინფორმაცია მიეწოდება მხოლოდ მაშინ, თუ იგი ამას დაჟინებით მოითხოვს.

samed icin o Canawe r ebi (`avad myo f obis ist o r is~)

1. პაციენტს, ხოლო მისი თანხმობის ან ქმედუუნარობის შემთხვევაში, ნათესავს ან კანონიერ წარმომადგენელს უფლება აქვთ:

ა) გაეცნონ სამედიცინო ჩანაწერებს და მოითხოვონ პაციენტის შესახებ არსებულ ინფორმაციაში შესწორებების შეტანა. სამედიცინო ჩანაწერებში ინახება როგორც შესწორებამდე არსებული, ისე პაციენტის, მისი ნათესავის ან კანონიერი წარმომადგენლის მიერ ახლად მიწოდებული ინფორმაცია;

ბ) მოითხოვონ სამედიცინო ჩანაწერების ნებისმიერი ნაწილის ასლი.

2. სამედიცინო ჩანაწერების გაცნობის, აგრეთვე მათი ასლის მიღების შესახებ მოთხოვნა წერილობით წარედგინება სამედიცინო დაწესებულებას.

მუხლი 17

mux l i 21

ქმედუნარიან პაციენტს უფლება აქვს გადაწყვიტოს, მიიღოს თუ არა ვინმემ ინფორმაცია მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ. დადებითი გადაწყვეტილების მიღებისას მანვე უნდა დაასახელოს ის პირი, რომელსაც ეს ინფოემაცია უნდა მიეწოდოს. გადაწყვეტილება და პირის ვინაობა ფიქსირდება სამედიცინო დოკუმენტაციაში.

in f o r maci is mi Rebaze ua r is gacxa d ebi s u f l eba

პაციენტს უფლება აქვს უარი განაცხადოს მე–18 მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ინფორმაციის მიღებაზე, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ინფორმაციის მიუწოდებლობამ შეიძლება სერიოზული ზიანი მიაყენოს პაციენტის ან/და მესამე პირის ჯანმრთელობას ან/და სიცოცხლეს.

მუხლი 20

„პაციენტის ინდივიდუალური უფლებები“

Tanxmoba ki ara

ინფორმირებული თანხმობა !!!

ინფორმირებული თანხმობა

პაციენტისათვის ამა თუ იმ სამედიცინო ჩარევის ჩატარებაზე პაციენტის ან მისი ნათესავის, ან კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობის მიღება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მას (მის ნათესავს ან კანონიერ წარმომადგენელს) მიეწოდება სრული ინფორმაცია:

- § სამედიცინო მომსახურების არსისა და საჭიროების შესახებ;
- § სამედიცინო მომსახურების მოსალოდნელი შედეგების შესახებ;
- § პაციენტის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისათვის ამ მომსახურებასთან დაკავშირებული რისკის შესახებ;
- § განზრახული სამედიცინო მომსახურების სხვა, ალტერნატიული ვარიანტებისა და ამ უკანასკნელთა თანმხლები რისკისა და შესაძლო ეფექტიანობის შესახებ;
- § სამედიცინო მომსახურებაზე უარის თქმის მოსალოდნელი შედეგების შესახებ;
- § ზემოთ ჩამოთვლილთან დაკავშირებული ფინანსური და სოციალური საკითხების შესახებ.

კანონი „პაციენტის უფლებების შესახებ“

Slondorf iniu-iorkis saavadmyofos winaaRmdeg (1914 weli)

`yvela mozrdil, naTel gonebaze myof adamians aqvs ufleba gansazRvros, rogor unda moepyran mis sxeuls~

mosamarTle benjamin kardozo

ინფორმირებული თანხმობა

ინფორმირებული თანხმობის ელემენტები:

- ინფორმაციის მიწოდება
- ინფორმაციის აღქმა (გაგება)
- თანხმობა, უარი, არჩევანი

ინფორმირებული თანხმობის პირობები:

- ქმედუნარიანობა და გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უნარი;
- თავისუფლება (თავისუფალი არჩევანი, ზეწოლის–ზეგავლენის გამორიცხვა);

ქმედუნარიანობის შესახებ

მუხლი 12. ქმედუნარიანობა

1. ფიზიკური პირის უნარი, თავისი ნებითა და მოქმედებით სრული მოცულობით შეიძინოს და განახორციელოს სამოქალაქო უფლებები და მოვალეობები (ქმედუნარიანობა), წარმოიშობა სრულწლოვანების მიღწევისთანავე.

2. სრულწლოვანია პირი, რომელმაც მიაღწია თვრამეტი წლის ასაკს.

3. ქმედუნარიანად ითვლება პირი, რომელიც იქორწინებს თვრამეტი წლის ასაკის მიღწევამდე.

4. შვიდ წლამდე ასაკის არასრულწლოვანი (მცირეწლოვანი) არის ქმედუუნარო.

5. ქმედუუნაროდ მიიჩნევა ასევე პირი, რომელიც ჭკუასუსტობის ან სულით ავადმყოფობის გამო სასამართლოს მიერ ასეთად იქნება აღიარებული. ამ პირის უფლებებს ახორციელებს მისი კანონიერი წარმომადგენელი (მეურვე).

6. ქმედუუნაროდ აღიარებული პირის განკურნების ან ჯანმრთელობის მნიშვნელოვნად გაუმჯობესების შემთხვევაში სასამართლო აღიარებს მას ქმედუნარიანად.

`kan o ni pacient is u f l ebebis Sesaxeb~, mux l i 22

1. სამედიცინო მომსახურების განხორციელების აუცილებელი პირობაა პაციენტის, ხოლო მისი ქმედუუნარობის ან გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უუნარობის შემთხვევაში – ნათესავის ან კანონიერი წარმომადგენლის ინფორმირებული თანხმობა. ინფორმირებული თანხმობა წინ უძღვის სამედიცინო მომსახურებას.

ქმედუნარიანობის შესახებ

მუხლი 14. შეზღუდული ქმედუნარიანობა

1. არასრულწლოვანი შვიდიდან თვრამეტ წლამდე შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონეა.

2. შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონედ ითვლება ასევე სრულწლოვანი, რომელსაც სასამართლომ დაუწესა მზრუნველობა. შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი თავის ქმედუნარიანობაში უთანაბრდება არასრულწლოვანს.

3. ქმედუნარიანობის შეზღუდვა უქმდება მაშინ, როცა აღარ არის ის საფუძველი, რომლის გამოც პირს შეეზღუდა ქმედუნარიანობა.

მუხლი 15. წარმომადგენლის თანხმობა შეზღუდული ქმედუნარიანობისას

შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირის ნების გამოვლენის ნამდვილობისათვის აუცილებელია მისი კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე პირი გარიგებით იღებს სარგებელს.

`kan o ni pacient is u f l ebebis Sesaxeb~, mux l i 22

2. წერილობითი ინფორმირებული თანხმობა აუცილებელია შემდეგი სამედიცინო მომსახურების გაწევისას:

ა) ნებისმიერი ქირურგიული ოპერაცია, გარდა მცირე ქირურგიული მანიპულაციებისა;

ბ) აბორტი;

გ) ქირურგიული კონტრაცეფცია სტერილიზაცია;

დ) მაგისტრალური სისხლძარღვების კათეტერიზაცია;

ე) ჰემოდიალიზი და პერიტონეული დიალიზი;

ვ) ექსტრაკორპორული განაყოფიერება;

ზ) გენეტიკური ტესტირება;

თ) გენური თერაპია;

ი) სხივური თერაპია;

კ) ავთვისებიანი სიმსივნეების ქიმიოთერაპია;

ლ) ყველა სხვა შემთხვევაში, თუ სამედიცინო მომსახურების გამწევი საჭიროდ თვლის წერილობით ინფორმირებულ თანხმობას.

3. სამედიცინო მომსახურების გაწევისას წერილობითი ინფორმირებული თანხმობა აუცილებელია ქმედუუნარო ან გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უნარს მოკლებული პაციენტისათვის.

ინფორმირებული თანხმობა

წერილობითი ინფორმირებული თანხმობის კომპონენტები:

§ შესავალი;

§ მომსახურებასთან (პროცედურასთან / ინტერვენციასთან) დაკავშირებული ინფორმაცია:

- § სამედიცინო მომსახურების არსი და საჭიროება;
- § სამედიცინო მომსახურების მოსალოდნელი შედეგები;
- § მომსახურებასთან დაკავშირებული რისკი;
- § განზრახული სამედიცინო მომსახურების სხვა, ალტერნატიული ვარიანტები და ამ უკანასკნელთა თანმხლები რისკი და შესაძლო ეფექტიანობა;
- § სამედიცინო მომსახურებაზე უარის თქმის მოსალოდნელი შედეგები;

§ ინფორმაციის გაგებისა და თანხმობის გაცხადების აღმნიშვნელი ტექსტი;

§ ხელმოწერა (პაციენტის და/ან კანონიერი წარმომადგენლის).

ინფორმაციის აღქმის და გადაწყვეტილების მიღების უნარი

78 წლის პაციენტი, რომელსაც რამდენიმე წლის წინ დადგენილი აქვს მსხვილი ნაწლავის კიბოს დიაგნოზი, აღენიშნება სუნთქვის გამოხატული უკმარისობა და სისხლში ჟანგბადის შემცველობის პროგრესული დაქვეითება. პაციენტის მდგომარეობა მძიმეა, აქვს ზოგადი შეშუპება, მრავლობითი მეტასტაზები; გამოხატულია თირკმლების უკმარისობა. პაციენტს არ შეუძლია დამოუკიდებლად მოძრაობა. გონება ოდნავ დაბინდული აქვს, მაგრამ კითხვებზე ადეკვატურად პასუხობს.

ხელოვნური სუნთქვის აპარატზე გადართვის გარეშე პაციენტის მდგომარეობა პროგრესულად დამძიმდება და გარდაუვალია სიკვდილი. პაციენტი კატეგორიულად წინააღმდეგია ხელოვნური სუნთქვის აპარატზე გადაყვანისა.

როგორ მოიქცევით: დაემორჩილებით პაციენტის გადაწყვეტილებას?

ინფორმირებული თანხმობა უარის გაცხადების უფლება

საქართველოს კანონი „პაციენტის უფლებების შესახებ“

მუხლი 23

1. ქმედუნარიან და გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უნარიან პაციენტს უფლება აქვს მკურნალობის ნებისმიერ ეტაპზე უარი განაცხადოს სამედიცინო მომსახურებაზე, აგრეთვე, შეწყვიტოს უკვე დაწყებული სამედიცინო მომსახურება. სამედიცინო მომსახურებაზე უარის თქმის ან მისი შეწყვეტის მოსალოდნელი შედეგების შესახებ პაციენტი ამომწურავად უნდა იყოს ინფორმირებული.

2. აკრძალულია ქმედუნარიანი და გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უნარიანი პაციენტის ნების წინააღმდეგ სამედიცინო მომსახურების განხორციელება, გარდა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი შემთხვევებისა.

ინფორმაციის აღქმის და გადაწყვეტილების მიღების უნარი

18 წლის პაციენტი (მამაკაცი) ტრავმის გამო მოიყვანეს გადაუდებელი დახმარების განყოფილებაში. მარჯვენა ტერფის მძიმე დაზიანების გამო (დამსხვრეული მოტეხილობა, სისხლძარღვებისა და ნერვების დაზიანება, ინფიცირებული ჭრილობა) აუცილებელია ტერფის ამპუტაცია (სასიცოცხლო ჩვენება).

პაციენტი კითხვებზე ადეკვატურად პასუხობს.

ის უარს აცხადებს ოპერაციაზე (აღნიშნავს, რომ არ გაიკეთებს ოპერაციას, რომ „ფეხის გარეშე სიცოცხლეს სიკვდილი ურჩევნია“).

პაციენტი სპორტსმენია და სწავლობს უმაღლეს სასწავლებელში.

როგორ მოიქცევით: დაემორჩილებით პაციენტის გადაწყვეტილებას?

ინფორმირებული თანხმობა: ინფორმაციის აღქმის და გადაწყვეტილების მიღების უნარი

- „რამდენად“ უნდა ჰქონდეს პაციენტს ინფორმაციის აღქმის უნარი? „რამდენად“ შეუძლია მას გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღება?
  - რაც უფრო დიდია რისკი, მით უფრო მაღალი უნდა იყოს სტანდარტი.

    (ჯეიმს დრეინი)
- ცვალებადი სკალის მოდელი – რაც უფრო სერიოზულია პაციენტის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შედეგები (მისი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის), მით უფრო მკაცრი კრიტერიუმებით უნდა შეფასდეს პაციენტის უნარი მიიღოს გაცნობიერებული გადაწყვეტილება

ინფორმირებული თანხმობა

- საქართველოს კანონი „პაციენტის უფლებების შესახებ“

მუხლი 22

სამედიცინო მომსახურების განხორციელების აუცილებელი პირობაა პაციენტის, ხ
გაცნობიერებული გად
შემთხვევაში — ნათესავის ან კანონიერი წარმომადგენლის

ინფორმირებული თანხმობა!

ინფორმირებული თანხმობა წინ უძღვის სამედიცინო მომსახურებას.

ცვალებადი სკალის მოდელი: ინფორმაციის აღქმის და გადაწყვეტილების მიღების უნარი

- „დაბალი სტანდარტი“
  - პაციენტი ეთანხმება მკურნალობას, რომელიც ეფექტური და ნაკლებად სარისკოა;
  - პაციენტი უარს ამბობს მკურნალობაზე, რომელიც არ არის ეფექტური, „ფუჭია“ და მის ჩატარებას აზრი არ აქვს.
- „მაღალი სტანდარტი“
  - პაციენტი უარს ამბობს მკურნალობაზე, რომელიც ეფექტურია და აუცილებელია სიცოცხლის გადასარჩენად ან გართულებების თავიდან ასაცილებლად.

ინფორმირებული თანხმობა

- როცა თანხმობის მიღება სხვა პირისაგან ხდება . . .

  როცა პაციენტის ახლობლის/კანონიერი წარმომადგენლის გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება პაციენტის ჯანმრთელობის და სიცოცხლის ინტერესებს . . .

მშობლების როლი

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი; მუხლი 1198. მშობელთა მოვალეობანი შვილების მიმართ

- მშობლები უფლებამოსილნი და მოვალენი არიან აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით.
- არასრულწლოვანი შვილების უფლებებისა და ინტერესების დაცვა ეკისრება მათ მშობლებს.
- მშობლები თავისი არასრულწლოვანი შვილების კანონიერი წარმომადგენლები არიან და განსაკუთრებულ რწმუნებულებათა გარეშე გამოდიან მათი უფლებებისა და ინტერესების დასაცავად მესამე პირებთან ურთიერთობაში, მათ შორის – სასამართლოშიც.
- მშობლების უფლება არ შეიძლება გამოყენებული იქნეს შვილების ინტერესების საწინააღმდეგოდ.

ინფორმირებული თანხმობა

საქართველოს კანონი „პაციენტის უფლებების შესახებ“

მუხლი 25

3. თუ ქმედუუნარო ან გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უნარს მოკლებული პაციენტი გადაუდებლად საჭიროებს სამედიცინო მომსახურებას, რომლის გაწევის გარეშე გარდუვალია პაციენტის სიკვდილი, ხოლო მისი ნათესავი ან კანონიერი წარმომადგენელი სამედიცინო მომსახურების წინააღმდეგია, სამედიცინო მომსახურების გამწევი იღებს გადაწყვეტილებას პაციენტის ჯანმრთელობის ინტერესების შესაბამისად.

ინფორმირებული თანხმობა

საქართველოს კანონი „პაციენტის უფლებების შესახებ“

მუხლი 25

1. სამედიცინო მომსახურების გამწევს უფლება აქვს სასამართლოში გაასაჩივროს ქმედუუნარო, ან გაცნობიერებული გადაწყვეტილების მიღების უნარს მოკლებული პაციენტის ნათესავის ან კანონიერი წარმომადგენლის გადაწყვეტილება, თუ იგი ეწინააღმდეგება პაციენტის ჯანმრთელობის ინტერესებს.

`kan o n i pac i ent i s u f l ebebi s Sesaxeb~, mux l i 36

1. მშობიარეს უფლება აქვს მიიღოს გადაწყვეტილება მისთვის და ნაყოფისთვის სამედიცინო მომსახურების გაწევის შესახებ, გარდა ამ მუხლის მე–2 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

2. მშობიარეს არა აქვს უფლება უარი თქვას ისეთ სამედიცინო მომსახურებაზე, რომელიც უზრუნველყოფს ცოცხალი ნაყოფის დაბადებას და რომელიც მშობიარის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისათვის მინიმალური რისკის მატარებელია.

„პაციენტის ინდივიდუალური უფლებები“

„კონფიდენციალურობა“

`kanoni pacientis uflebebis Sesaxeb~, muxli 27

„სამედიცინო მომსახურების გამწევი ვალდებულია პაციენტის შესახებ მის ხელთ არსებული ინფორმაციის კონფიდენციალობა დაიცვას როგორც პაციენტის სიცოცხლეში, ისე მისი სიკვდილის შემდეგ.“

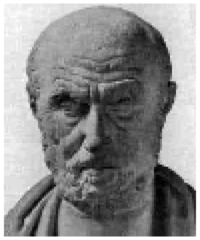

hipokrates fici

(V-VI ss. Cv. w-mde)

`odes mkurnalobis Jams-an Tu sxva dros-yurimovkraanda vixilo raime kacTa cxovrebidan, raica ar unda iqnes gamJRavnebuli, saidumlod miviCnio da aravis gavumxilo igi~

`kanoni pacientis uflebebis Sesaxeb~, muxli 28

1. სამედიცინო მომსახურების გამწევის მიერ კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება დასაშვებია თუ:

- ა) მიღებულია პაციენტის თანხმობა;
- ბ) ინფორმაციის გაუმჟღავნებლობა საფრთხეს უქმნის მესამე პირის, რომლის ვინაობაც ცნობილია, სიცოცხლეს ან/და ჯანმრთელობას;
- გ) სასწავლო ან სამეცნიერო მიზნით პაციენტის შესახებ ინფორმაციის გამოყენებისას მონაცემები ისეა წარმოდგენილი, რომ შეუძლებელია პიროვნების იდენტიფიკაცია;
- დ) ამას ითვალისწინებს საქართველოს კანონმდებლობა.

`kan o n i pac i ent i s u f l ebeb i s Sesaxeb~, mux l i 28

2. სამედიცინო მომსახურების გამწევის მიერ სამედიცინო მომსახურებაში მონაწილე სხვა პირებისათვის პაციენტის ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან დაკავშირებული კონფი-დენციალური ინფორმაციის გამჟღავნებაზე პაციენტის თანხმობა ნაგულისხმებად შეიძლება ჩაითვალოს.

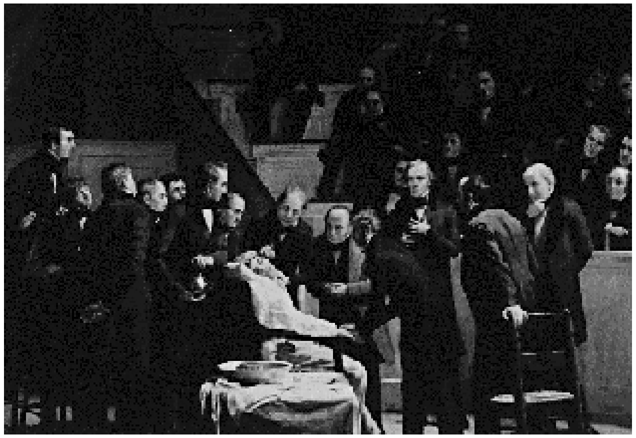

„პაციენტის ინდივიდუალური უფლებები“

„პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობა“

`kanoni pacientis uflebebis Sesaxeb~, muxli 30

„სამედიცინო მომსახურების გაწევისას დასაშვებია მხოლოდ მასში უშუალოდ მონაწილე პირთა დასწრება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა პაციენტი თანახმაა ან მოითხოვს სხვა პირთა დასწრებას.“

„პაციენტის ინდივიდუალური უფლებები“

„არჩევანის და მეორე აზრის მოძიების უფლება“

`kanoni pacientis uflebebis Sesaxeb~, muxli 29

პაციენტის ოჯახურ და პირად ცხოვრებაში სამედიცინო მომწოდებლის ჩარევა აკრძალულია, გარდა იმ შემთხვევებისა როცა:

- ა) ჩარევა აუცილებელია პაციენტის დაავადების დიაგნოსტიკის, მისი მკურნალობისა და მოვლისათვის. ამ შემთხვევებში პაციენტის თანხმობა აუცილებელი პირობაა;
- ბ) საფრთხე ექმნება პაციენტის ოჯახის წევრების ჯანმრთელობას ან/და სიცოცხლეს.

`kanoni pacientis uflebebis Sesaxeb~, muxli 7

„პაციენტს უფლება აქვს მეორე აზრის მოსაძიებლად დაუბრკოლებლად მიმართოს სხვა ექიმს ან სამედიცინო დაწესებულებას.“

`kanoni pacientis uflebebis Sesaxeb~, muxli 8

„პაციენტს უფლება აქვს აირჩიოს და ნებისმიერ დროს შეიცვალოს სამედიცინო მომსახურების გამწევი.“

ჟურნალისტი და ექიმი და პაციენტი

პაციენტის გადაღება (ფოტო, ვიდეო)

4 პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა;

4 უშუალოდ ამ საკითხს პაციენტის უფლებების კანონმდებლობა არ აწესრიგებს;

4 სხვა ქვეყნების გამოცდილება – ამერიკის სამედიცინო ასოციაცია:

- ექიმის მოვალეობა გაითვალისწინოს ავტონომია, პირადი ცხოვრების პატივისცემა, კონფიდენციალურობა;
- თანხმობის მიღება პაციენტისაგან გადაღების წინ;
- თანხმობის მიღება კანონიერი წარმომადგენლისაგან, თუ პაციენტი ქმედუუნაროა;
- თანხმობის მიღება პაციენტისაგან გადაღებული მასალის გამოყენების წინ (როცა გადაღებამდე თანხმობის მიღება შეუძლებელია – საგანმანათლებლო მიზნებისთვის);
- პაციენტს და მისთვის სამედიცინო დახმარების გამწევს უფლება აქვთ, მოითხოვონ გადაღ ბის შეჩერება და “გადამღები” პირის/გუნდის მიერ ადგილის (პალატის, ექიმის ოთახის) დატოვება.

ჟურნალისტი და ექიმი და პაციენტი

4 ინფორმაციის შეგროვება პაციენტის ჯანმრთელობის შესახებ;

4 ინფორმაციის მოძიება პაციენტის ჯანმრთელობის დაზიანებასთან დაკავშირებული გარემოებების შესახებ, მათ შორის, კრიმინალის თაობაზე;

4 პაციენტის გადაღება: ფოტო, ვიდეო მასალის მომზადება;

4 საექიმო შეცდომის თუ ექიმის კომპეტენციაზე ინფორმაციის შეგროვება და ა.შ.

!!!

`kan o n i pac ient is u f l ebebis Sesaxeb~, mux l i 10

პაციენტს ან მის კანონიერ წარმომადგენელს უფლება აქვს მიმართოს სასამართლოს და მოითხოვოს:

ა) კომპენსაცია ქონებრივი და არაქონებრივი ზიანისა, რომლებიც გამოწვეულია:

ა.ა) პაციენტის უფლებების დარღვევით;

ა.ბ) მცდარი სამედიცინო ქმედებით;

ა.გ) სამედიცინო დაწესებულების ფუნქციონირების სხვა ხარვეზებით;

ა.დ) სახელმწიფოს მიერ არასწორად განხორციელებული ზედამხედველობითა და რეგულირებით;

ბ) სამედიცინო პერსონალის საქმიანობის ლიცენზიის შეჩერება ან გაუქმება;

გ) სახელმწიფო სამედიცინო და სანიტარიული სტანდარტების შეცვლა.

პაციენტის უფლება	ექიმის მოვალეობა
უფლება ხარისხიან სამედიცინო მომსახურებაზე	პროფესიული მზადება, სერტიფიცირება, უწყვეტი სამედ. განათლება, რესერტიფიცირება
ინფორმაციის მიღების უფლება	ინფორმაციის მიწოდების მოვალეობა
თანხმობის ან უარის გაცხადების უფლება	ინფორმირებული თანხმობის მიღების მოვალეობა
კონფიდენციალურობის უფლება	საექიმო საიდუმლოს შენახვის მოვალეობა

„თავისთავად უფლება შედეგს ვერ მოიტანს, <u>თუ ის არ არის დაკავშირებული შესაბამის მოვალეობასთან. . . “</u>

საიმონ ვეილი
1909-1943

კანონში „საექიმო საქმიანობის შესახებ“ გაცხადებულია ექიმის მოვალეობები პაციენტის მიმართ; ამასთან, ითვალისწინებს სანქციებს ექიმის მიერ ქვეყანაში აღიარებული ეთიკური ნორმების და კანონმდებლობის დარღვევისთვის. კერძოდ, სანქცია შეიძლება გულისხმობდეს:

- წერილობით გაფრთხილებას;
- სახელმწიფო სერტიფიკატის მოქმედების შეჩერებას;
- სახელმწიფო სერტიფიკატის გაუქმებას.

„მოვალეობა, რომლის შესახებ არ იციან, არასოდეს კარგავს თავის ძალას; ხოლო უფლება, რომელიც არ არის ცნობილი სხვებისთვის, დიდად არაფერში გამოდგება.“

საიმონ ვეილი
1909 - 1943

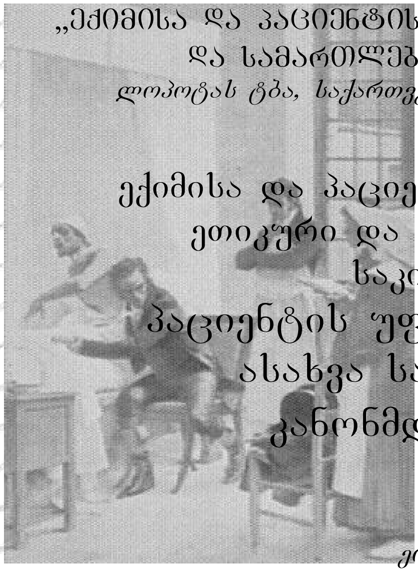

„ექიმისა და პაციენტის ურთიერთობის ეთიკური და სამართლებრივი საკითხები“
ლოპოტას ტბა, საქართველო, 2011 წლის 17 აპრილი

ექიმისა და პაციენტის ურთიერთობის ეთიკური და სამართლებრივი საკითხები:

პაციენტის უფლებები და მათი ასახვა საქართველოს კანონმდებლობაში

გივი ჯავაშვილი
საქართველოს ბიოეთიკის ეროვნული საბჭოს თავმჯდომარე